

Павлов О.І.доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри економіки промисловості
*Одеський національний технологічний університет***Pavlov Oleksandr**Doctor of Sciences (Economics), Professor,
Head of the Department of Industrial Economics
*Odesa National Technological University***МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІЧНА ІНТЕГРАЦІЯ
ТА ЕКОНОМІЧНА ГЛОБАЛІЗАЦІЯ: СПІЛЬНЕ ТА ВІДМІННЕ****Павлов О.І. Міжнародна економічна інтеграція та економічна глобалізація: спільне та відмінне.**

При визначенні спільних та відмінних рис міжнародної економічної інтеграції (МЕІ) та економічної глобалізації (ЕГ) використано такі ознаки як функція, тенденція, процес, об'єкт впливу та суб'єкт дії та доведена їх різна вагомість в процесі взаємодії цих феноменів. За результатами дослідження було підтверджено гіпотезу щодо спорідненості та водночас протилежності МЕІ та ЕГ, взаємодії яких властиве відношення перетину. Аналіз тенденцій МЕІ та ЕГ здійснено з урахуванням впливу різних чинників, в тому числі й конвергентних NBICS-технологій. Охарактеризовано глокалізацію як наслідок взаємодії МЕІ та ЕГ на їх стику, яка являє собою певний синтез глобального і локального. В глокальному смисловому сегменті перетинаються рубіжні поточні стани МЕІ та ЕГ. На основі сформульованих наукових положень зроблено висновок про те, що МЕІ, ЕГ та глокалізація формують фрагментований глобальний економічний простір.

Ключові слова: глокалізація, економічна глобалізація, інтернаціоналізація господарського життя, спільні та відмінні риси інтеграції та глобалізації, чинники процесу глобалізації економіки, міжнародна економічна інтеграція, фрагментований глобальний економічний простір.

Pavlov Oleksandr. International economic integration and economic globalization: common and different.

The economic development of the modern world is taking place in the context of globalization, which is characterized by a comprehensive transformation of the world community into an open integrated system of information and communication, technological, financial and economic, political, socio-cultural ties and interactions. This process is confronted with the phenomenon associated with the formation of various types of integration associations. As a result, in the development of international economic integration (IEI) and economic globalization (EG) there are certain contradictions that need to be overcome in the interests of the world community. With this in mind, the aim of the study is to determine the common and distinctive features of IEI and EG. To implement it, the task of identifying the factors of the globalization process has been formulated and implemented; comparison of IEI and EG on certain grounds; characteristics of globalization as fragmented global economic space, which is formed as a result of the interaction of IEI and EG. In identifying common and distinctive features of IEI and EG, features such as function, trend, process, object of influence and subject of action are used and their different importance in the interaction of these phenomena is proved. Different functions of IEI and EG are indicated. Their different process orientation and even the opposite was proved on the basis of analysis of the latest scientific sources. The tendencies of development of these phenomena are somewhat coincident, as integration as the union of certain parts as a whole confirms the tendency towards integrity, but in local terms. The greatest coincidence between IEI and EG is manifested in the object dimension, which is expressed through the various components of international economic activity. The key role among them belongs to world trade, the dynamics of which is constantly changing under the influence of such objective factors as the international division of labor, fragmentation of global production and value chains, specialization, accelerating foreign movement direct investment and increasing competition. The results of the study confirmed hypothesis about the relationship and at the same time the opposite of IEI and EG, interaction which are inherent the ratio of intersection. The analysis of IEI and EG trends was carried out taking into account the influence of various factors, including of convergent NBICS-technologies. Glocalization, which is a consequence of the interaction of IEI and EG, which is a certain synthesis of global and local, is characterized. In the global segment the boundary current states of IEI and EG intersect. Based on the formulated scientific statements, it is concluded that IEI, EG and globalization form a fragmented global economic space. The size of this spatial segment and the characteristics are not constant, but depend on which trend – global or local prevails. It is proved that in the future the most popular will be the research related to the systematic analysis of the essence of globalization.

Key words: glocalization, economic globalization, internationalization of economic life, common and distinctive features of integration and globalization, factors of the process of globalization of the economy, international economic integration, fragmented global economic space.

Постановка проблеми. Економічний розвиток сучасного світу відбувається в умовах глобалізації, яка характеризується всеохопною трансформацією світового співтовариства у відкриту цілісну систему інформаційно-комунікаційних, технологічних, фінансово-економічних, політичних, соціокультурних взаємозв'язків та взаємодій. Цей об'єктивний процес, що відбувається за активної участі в ньому глобалізованих фірм, держав, міжнародних організацій, нашою тенденцією на протидію іншій тенденції, яка характеризується формуванням різного роду інтеграційних об'єднань. Внаслідок цього в розвитку МЕІ та ЕГ виникають певні суперечності, які потребують їх подолання з урахуванням інтересів світової спільноти. Це, в свою чергу, потребує виявлення спільних та відмінних рис МЕІ та ЕГ.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. До аналізу наукових фахових джерел були передусім залучені наукові публікації, в яких містяться визначення понятійно-категоріального апарату з теми дослідження, авторами яких є О. М. Зелінська [1], С. А. Жуков [2], С. В. Сіденко [3], К. Р. Браунт і Р. Г. Джавалангі [4], В. Кентон [5], Ф. Хаймбергер [6]. Питання взаємовпливу економічної глобалізації та регіональної економічної інтеграції висвітлюються у колективній монографії за редакцією О. А. Довгаль і Н. А. Казакової [7], статтях Л. М. Кобилянської і Л. Г. Каїри [8], Ю. Хуан, Юецзин Ге і Вей Ху [9]. Виявленню змісту різних форм МЕІ присвячені праці зарубіжних вчених Б. Глоссермана [10], Ф. Еріксона [11], А. С. Позена [12], Н. А. Пологеоргіса [13], А. Тууза [14]. Проте, незважаючи на активізацію останнім часом наукового пошуку за досліджуваною проблемою, поки що залишаються недостатньо вивченими деякі з її аспектів.

Попри значну кількість публікацій з питань МЕІ та ЕГ, поки що залишається малодослідженою проблема, що пов'язана з порівняльною характеристикою цих феноменів, визначенням їх спільних та відмінних рис.

Формулювання завдання дослідження. Метою статті є визначення спільних та відмінних рис МЕІ та ЕГ. Для реалізації мети дослідження сформульовано завдання щодо виявлення чинників процесу глобалізації; порівняння МЕІ та ЕГ за певними ознаками; характеристики глокалізації та фрагментованого глобального економічного простору, який формується внаслідок взаємодії МЕІ та ЕГ.

Гіпотеза дослідження – МЕІ та ЕГ є спорідненими, але протилежними за проявом, суспільно-економічними феноменами.

Виклад основного матеріалу дослідження. На початку дослідження доцільно наголосити на тому, що становлення МЕІ та ЕГ відбувається під впливом дії комплексу чинників процесу глобалізації економіки (табл. 1).

Слід зазначити, що тенденція уповільнення темпів економічного зростання у світовій економіці другої половини ХХ століття свідчила про поглиблення залежності глобального ділового циклу від розвитку технологій. Ця залежність була пов'язана з наявністю певного часового лагу між впровадженням ключових інновацій, окупністю обладнання та реалізацією нової продукції. Слід також враховувати співіснування різних технологічних укладів в межах одного економічного циклу. Тому розв'язання проблеми розширеного

відтворення суспільного виробництва потребувало не просто постійного технологічного оновлення та пришвидшення цього процесу по всьому ланцюгу впровадження інновацій а й комбінування різноманітних технологій.

На початку 2000-х років в результаті генерації нових ідей у сфері сучасних технологій народилася ідея конвергенції NBICS-технологій як складного багатомірності процесу, який має значний вплив на розвиток глобальної економіки.

Розвиток, пришвидшення та здешевлення процесу передачі ідей, технологій, ноу-хау розширює участь країн, що розвиваються, в глобальних ланцюгах вартості та постачань, підвищує роль аутсорсингу, використання якого веде до скорочення витрат як замовника послуг, так і компаній, що виконують їх. Відповідно послаблюється контроль за бізнес-процесами з боку держав, глобалізованих фірм, впливових фінансових інститутів. Все це посилює фрагментацію глобальних економічних процесів та непередбачуваність їх розвитку.

В умовах конвергенції технологій спрощується доступ до інформації та знань, оволодіння якими все більше здійснюється на індивідуальному рівні в будь-якій точці планети будь-якою людиною. Тим самим зменшується особиста залежність між людьми, послаблюються уніфікація та універсалізація людської діяльності, що певною мірою суперечить тенденції глобалізації щодо цілісності та єдності розвитку.

Характеристика чинників глобалізації економіки, що представлена в таблиці 1, свідчить про їх взаємопов'язаність при пріоритетному значенні в цьому процесі саме економічного чинника.

Предметом нашого дослідження є з'ясування характеру залежності між такими суспільними феноменами як МЕІ та ЕГ, яка визначається скоріше не їх співвідношенням за принципом первинності чи вторинності, а встановленням їх відношення одне до одного як явищ тотожних, подібних або ж не суміжних між собою.

В сучасній економічній літературі з цього приводу існують різні точки зору, тому спробуємо їх систематизувати з метою виявлення спільних та відмінних рис між цими суспільно-економічними феноменами.

У зарубіжних дослідників та в офіційних установах, на відміну від українських, з цього питання немає суттєвих розбіжностей, оскільки МЕІ та ЕГ в їх уявленні постають якщо не як повною мірою тотожні, то принаймні як споріднені за своєю сутністю, явища.

Так, ще у 2000 році МВФ визначив глобалізацію як «зростаючу інтеграцію економіки в усьому світі, зокрема через торгівлю та фінансові потоки» [15], а ВООЗ – як «зростання взаємопов'язаності та взаємозалежності народів і країн» [16]. У подібному дусі щодо даної дефініції висловились, з посиланням на Службу досліджень Конгресу США, й Вашингтонська міжнародна торгова асоціація (WITA), зазначивши, що «економічна глобалізація в широкому значенні означає розбудову інтеграції національної економіки по всьому світу, особливо через торгові та фінансові потоки» [17]. Розробляючи модель «трилеми глобальної економіки», фактично поставив знак рівняння між МЕІ та ЕГ і Д. Родрік [18].

Розглядаючи питання розвитку інтеграційних процесів в умовах глобалізації, Л. М. Кобилянська і

Чинники процесу глобалізації економіки

№	Чинник	Сутнісна характеристика чинника
1	Науково-технічний	– Науково-технічний прогрес – Четверта промислова революція – Розвиток нових поколінь транспорту та зв'язку
2	Технологічний	– Наукоємні технології – Злиття інформаційних та комунікаційних технологій – Інноваційні науково-дослідні та дослідно-конструкторські розробки – Обладнання, машини, устаткування, що належать до п'ятого та шостого технологічних укладів
3	Інформаційно-комунікаційний	– Революційні зміни, що пов'язані з новими носіями, механізмами та інструментами передачі інформації – Виникнення єдиного інформаційного простору і створення можливостей для здійснення операцій у режимі реального часу – Віртуалізація суспільних процесів – Збільшення питомої ваги інформаційно-комунікативних технологій, продуктів і послуг у ВВП країн – Зростання доступу до національних і світових інформаційних ресурсів, подолання інформаційної нерівності у задоволенні людських потреб в інформаційних продуктах і послугах
4	Економічний	– Ринкова уніфікація сучасного світу – Інтернаціоналізація господарських зв'язків – Формування глобального простору, заснованого на міжнародному поділі праці – Лібералізація руху товарів і капіталу, розвиток нових фінансових технологій – Індивідуалізація та диверсифікація виробництва, що базується на новітніх технологічних укладах
5	Політичний	– Посилення ролі геополітики в міжнародних відносинах – Зростаюча орієнтація національних урядів на зовнішньоекономічні зв'язки – Взаємозалежність макроекономічної політики національних урядів та центральних банків
6	Соціокультурний	– Інтернаціоналізація освіти, культурного простору тощо – Послаблення ролі традицій, соціальних зв'язків та звичаїв – Зростання мобільності духовно-емоційного спілкування
7	NBICS-технології	– Нанотехнології – Біотехнології – Інформаційні технології – Когнітивні технології – Соціальні технології
8	Інституціональний	– Інститути прав власності – Нормативно-правові інститути – Соціально-економічні інститути – Інститути управління – Інститути конкуренції, довіри, відданості традиціям, звичаям й культурній спадщині, ділової етики

Джерело: складено автором

Л. Г. Каїра [8, с. 38] виразили узагальнену думку вітчизняних науковців відносно того, що «глобалізація та інтеграція перебувають у тісному взаємозв'язку, адже обидва процеси – це форми інтернаціоналізації економічного, політичного, культурного життя суспільства», перша з них, відмічають вони, є стадією інтернаціоналізації вшир, а друга – результатом її розвитку вглиб.

Проте переважна більшість українських економістів вважають, що ЕГ, як суспільно-економічне явище, є більш ширшою за своїм змістом, ніж МЕІ. Цю точку зору поділяє і австрійський вчений Ф. Хаймбергер [6], який наголошує на тому, що інтеграція саме міжнародної торгівлі та фінансів була ознакою процесу глобалізації протягом останніх десятиліть.

Більш компромісну позицію на цей рахунок зайняла О. М. Зелінська [1, с. 20], визначивши економічну інтеграцію однією з форм глобалізації.

Доволі зважено до тлумачення цієї дилеми поставилися китайські дослідники, зазначивши, що «глобалізація – це керований капіталом процес глобальної взаємозалежності, який сприяє більшій інтеграції глобальних ринків та дерегуляції [9].

Разом з тим, у науковому дискурсі також представлений меседж щодо ролі в системі міжнародних відносин економічної інтеграції як домінуючої по відношенню до економічної глобалізації. Зокрема С. Ф. Смерічевський і О. В. Полоус [19, с. 142] характеризують глобалізацію як об'єктивний процес, що спричинений регіональною економічною інтеграцією або регіоналізацією.

Однак існує й доволі широке коло дослідників з цього питання, наукову позицію яких можна визнати компромісною. Наприклад, автори колективної монографії [7, с. 40], вказуючи на діалектичну єдність цих

процесів, констатують, що «глобалізація та інтеграція (або регіоналізація), як дві моделі сучасного економічного розвитку, взаємопов'язані та розвиваються під впливом продуктивних сил».

Деякі з зарубіжних науковців при характеристиці МЕІ та ЕГ головну увагу акцентують на їх суб'єктивній спрямованості. Так, К. Р. Брайант і Р. Г. Джавалангі [4] наголошують на тому, що «глобалізація, мабуть, найпопулярніша концепція, яка описує економічний взаємозв'язок націй навколо світу». З ними солідарний й В. Кентон [5], демонструючи свою позицію через такий посил: «економічна інтеграція – це домовленість між націями, яка зазвичай включає зменшення або ліквідацію торговельних бар'єрів і координацію грошово-кредитної та фіскальної політики».

По іншому таку тенденцію тлумачить Т. Субасат [20], визначаючи глобалізацію як «відносний занепад національної держави», роль та повноваження якої здійснювати незалежну внутрішню політику послаблюються в результаті посилення інтернаціоналізації.

Використання цим автором терміну «інтернаціоналізація» насправді слід позиціонувати, на наше переконання, у дещо іншому контексті. Йдеться про те, що МЕІ та ЕГ мають єдине «коріння», або однакові витoki, якими є інтернаціоналізація (транснаціоналізація) господарських зав'язків.

На тлі такого розуміння процесу інтернаціоналізації господарських зав'язків, нового прочитання набуває лозунг Римського клубу «Мислити глобально – діяти локально». В контексті дослідження проблеми співвідношення феноменів МЕІ та ЕГ, це означає її розв'язання через відношення перетину.

Найбільш влучно й методологічно досконало охарактеризував ефект перетину глобального і локального А. А. Грищенко [21, с. 10], вказавши, що суперечність між глобалізацією і локалізацією представляє собою найзагальнішу форму прояву суперечності сумісно-розділених відносин. При цьому глобалізація «розвивається з боку сумісності й реалізується, перш за все, через інформаційно-технологічні та фінансово-економічні механізми», локалізація «розвивається з боку розділності й реалізується через просторово-територіальні форми».

Розвиваючи цей сумісно-роздільний наратив С. В. Сіденко [3] зазначає: «сучасне світове господарство характеризується поєднанням суперечливих і різнонаправлених процесів, які перестали існувати відокремлено. Зокрема, чиста автаркія – один із про-

явів локалізації – існує лише в теорії. Глобалізації, яка б охопила все населення світу, також немає. Водночас взаємодія глобалізації та локалізації існує у вигляді глокалізації. Тобто на перетині глобального та локального формується якісно нова форма взаємодії процесів – глокальна».

На наш погляд, визначення глокалізації як форми взаємодії МЕІ та ЕГ, не є достатнім не тільки для визначення типу їх співвідношення між собою, а й для ідентифікації нового феномену, що виник на їх перетині.

На рисунку 1 глокалізація представлена як похідна вказаного перетину.

Коментуючи змістовну частину рисунку 1, слід вказати на різні функції МЕІ та ЕГ. Їх процесна різноспрямованість й навіть протилежність була доведена на основі аналізу вибудованого нами, у відповідності до гіпотизи дослідження, смислового дискурсу. Дещо співпадаючими є тенденції розвитку цих феноменів, оскільки інтеграція як об'єднання певних частин в ціле підтверджує тенденцію до цілісності, але у локальному виразі. Найбільше співпадання між МЕІ та ЕГ проявляється в об'єктному вимірі, який виражається через різні компоненти інтернаціональної господарської діяльності. Ключова роль серед них належить світовій торгівлі, динаміка якої постійно змінюється під впливом таких об'єктивних чинників як міжнародний поділ праці, фрагментація глобальних виробничо-збутових ланцюгів створення вартості, спеціалізація, прискорення руху прямих іноземних інвестицій та посилення конкуренції. У суб'єктному вимірі взаємодії МЕІ та ЕГ перетинаються інтереси різних економічних акторів – глобалізованих фірм, держав, міжнародних організацій. Їх співвідношення регламентується через дію механізмів і інструментів регулювання міжнародних економічних відносин.

В світлі представлених критеріїв виявлення спільного та відмінного між МЕІ та ЕГ, найбільш актуальним виглядає останній з них, а саме суб'єктний вимір, врахуванню впливу якого на відношення між зазначеними феноменами, приділяється підвищена увага зарубіжних науковців. Відстежуючи перехід від локального до глобального, як однієї з домінуючих тенденцій міжнародних відносин, С. Ульген і Д. Інан [22] акцентують увагу в цьому контексті на зростаючій ролі політики національних урядів та міжнародних організацій, спрямованої на подолання диспропорцій та різючої соціальної нерівності, оскільки «глобалізація призвела до перерозподілу доходів на користь капіталу за раху-

Рис. 1. Глокалізація як похідна перетину економічної глобалізації та міжнародної економічної інтеграції

Джерело: розроблено автором

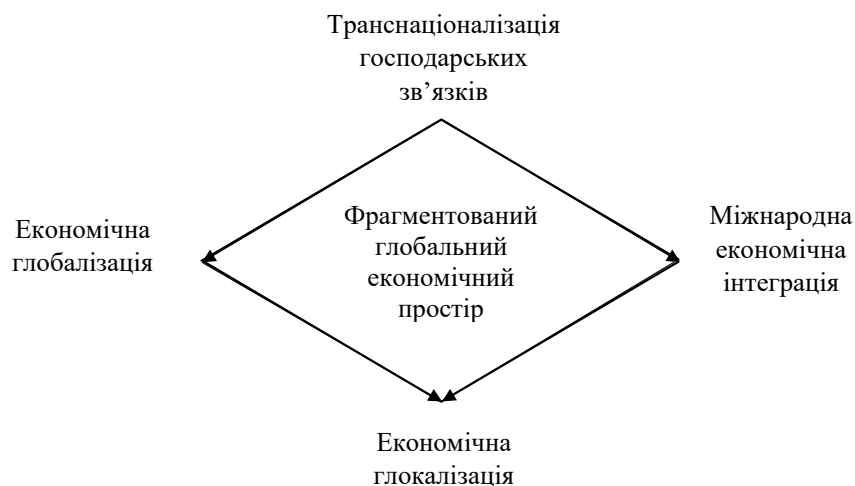

Рис. 2. Драйвери формування фрагментованого глобального економічного простору

Джерело: розроблено автором

нок праці, чому сприяли зростаючий вплив технологій та торгових угод, що схиляються на користь капіталу та фінансової спільноти.

Це положення набуває практичної актуальності в умовах прояву двох протилежних тенденцій глобалізації. З одного боку, вона посилює взаємозалежність країн світу, а з іншого – спонукає країни чи їх інтеграційні утворення до відповідної локалізації чи регіоналізації окремих процесів [2, с. 199].

З огляду на це, МЕІ та ЕГ можна позиціонувати як драйвери формування глокалізованого економічного простору (рис. 2).

Транснаціоналізація господарської діяльності як спосіб поступового виходу суспільного відтворення, передусім його виробничої фази, за межі національних кордонів з наступним формуванням його наднаціональних форм, ускладнює систему міжнародних економічних відносин й надає поштовх для фрагментації ЕГ та утворення різного рівня інтеграційних економічних об'єднань. В цій системі взаємозв'язків у світовій економіці тенденція до цілісності та всеосяжності перегинається з трендом, який проявляється через утворення різного рівня локальних інтеграційних об'єднань, одночасно проявляються ознаки глобальності та локальності. В результаті цього формується фрагментований глобальний економічний простір.

Висновки. Результати дослідження підтвердили гіпотезу щодо спорідненості та водночас протилежності МЕІ та ЕГ, взаємодії яких властиві відношення перетину. Прояв тенденцій МЕІ та ЕГ відбувається під

впливом комплексу чинників, які перебувають на етапі системних перетворень у форматі конвергенції NBICS-технологій, яка в перспективі позитивно позначиться на розвитку глобальної економіки і трансформації системи міжнародних економічних відносин.

При порівнянні МЕІ та ЕГ за такими ознаками як функція, тенденція, процес, об'єкт впливу та суб'єкт дії доведена їх різна вагомість в процесі взаємодії цих феноменів. В даному контексті важко переоціненою виглядає різна процесна спрямованість МЕІ та ЕГ, завдяки чому підтримується баланс між глобальністю та локальністю розгортання відтворювального процесу. Наявність єдиного об'єктного поля взаємодії МЕІ та ЕГ забезпечує збалансованість економічного розвитку.

Глокалізація, як неминучий наслідок коеволюції МЕІ та ЕГ в межах їх стику є сегментом, в якому перетинаються рубіжні поточні стани цих феноменів. Масштаб цього сегменту та характеристики не є постійним, а залежать від того яка тенденція – глобальна чи локальна бере гору. Якщо враховувати практичне значення лозунгу «Мислити глобально – діяти локально, то для кожної глобалізованої фірми має працювати правило «Народитися глобальною – «вмерти» локальною.

На підставі наведених положень можна зробити наступне узагальнення: МЕІ, ЕГ та глокалізація формують економічний простір, який є глобальним та фрагментованим.

На наше переконання, наразі найбільш затребуваною є науково-дослідна проблематика, пов'язана з системним аналізом феномену глокалізації.

Список використаних джерел:

1. Зелінська О. М. Сутність та проблеми розвитку міжнародної економічної інтеграції. *Економічний форум*. 2019. № 4. С. 19–25.
2. Жуков С. А. Глокалізація як сучасний і перспективний процес розвитку світового господарства та міжнародних економічних відносин. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія Економіка*. 2014. Випуск 3 (44). С. 199–201.
3. Сіденко С. В. Трансформації стратегій ТНК в умовах глокалізації. URL: journals.iir.kiev.ua/index.php/ec_n/article/view/3728 (дата звернення: 15.04.2022).
4. Bryant C. R. & Javalgi R. G. Global economic integration in developing countries: The role of corruption and human capital investment. *Journal of Business Ethics*. 2016. Vol.136 (3). P. 437–450. DOI: 10.1007/s10551-014-2490-3.
5. Kenton W. Economic Integration. URL: <https://www.investopedia.com/terms/e/economic-integration.asp> (дата звернення: 09.04.2022).

6. Heimberger Ph. Measuring globalization: a new database on economic openness. URL: <https://wiiw.ac.at/measuring-globalisation-a-new-database-on-economic-openness-n-461.html> (дата звернення: 06.04.2022).
7. Глобалізація та регіоналізація як вектори розвитку міжнародних економічних відносин: колективна монографія. За ред. О. А. Довгаль, Н. А. Казакової. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2018. 540 с.
8. Кобилянська Л. М., Каїра Л. Г. До питань розвитку інтеграційних процесів в умовах глобалізації. *Економічний простір*. 2020. № 156. С. 37–40. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/156-6>.
9. Yu Huang, Yuejing Ge and Wei Hu. Multiple Dynamic Mechanisms of Globalization: Alternatives to Capitalism. *Sustainability*. 2019. Vol. 11, issue 19. URL: <https://www.mdpi.com/2071-1050/11/19/5344>. Doi:10.3390/su11195344/ (дата звернення: 15.04.2022).
10. Glosserman B. Balkanization is the future of the global economy. URL: <https://www.japantimes.co.jp/opinion/2022/04/05/commentary/japan-commentary/global-economy-balkanizes/> (дата звернення: 12.04.2022).
11. Erixon F. The Economic Benefits of Globalization for Business and Consumers. Published January. URL: <https://ecipe.org/publications/the-economic-benefits-of-globalization-for-business-and-consumers/> (дата звернення: 26.03.2022).
12. Posen A. S. The End of Globalization? What Russia's War in Ukraine Means for the World Economy. URL: <https://www.foreignaffairs.com/articles/world/2022-03-17/end-globalization> (дата звернення: 21.03.2022).
13. Pologeorgis N.A. How Globalization Affects Developed Countries. URL: <https://www.studocu.com/en-ca/document/concordia-university/refining-academic-english-skills/esl-204-5-how-globalization-affects-developed-countries/17538574> (дата звернення: 20.03.2022).
14. Tooze A. Ukraine's War Has Already Changed the World's Economy. URL: <https://foreignpolicy.com/2022/04/05/ukraine-russia-war-world-economy/>(дата звернення: 15.04.2022).
15. International Monetary Fund. Globalization: Threat or Opportunity? Issues Brief. URL: <https://www.imf.org/external/np/exr/ib/2000/041200to.htm> (дата звернення: 24.03.2022).
16. Globalization: Definition, Benefits, Effects, Examples – What is Globalization? URL: <https://youmatter.world/en/definition/definitions-globalization-definition-benefits-effects-examples/> (дата звернення:28.03.2022).
17. Economic globalization Information provided by Congressional Research Service, IF11016. URL: <https://www.wita.org/ustrade/basics-of-trade/economic-globalization/> (дата звернення:26.03.2022).
18. Rodrik D. How far will international economic integration go? *Journal of Economic Perspective*, 2000. Vol. 14. № 1. P. 177–186. DOI: 10.1257/jep.14.1.177.
19. Смерічевський С. Ф., Полоус О. В. Трансформація економічних процесів в контексті глобалізаційних зрушень. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2018. Випуск № 22. Частина 2. С. 142–148.
20. 20. Subasat T. What is Globalisation and What Is Not?: A Historical Perspective. *Political Economy Perspective, Working Paper #08/01*. URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/6202221> (дата звернення: 29.03.2022).
21. Інституційні трансформації соціально-економічної системи України: монографія. За ред. чл-кор. НАН України Гриценка А. А. Київ : ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України», 2015. 274 с.
22. Ulgen C., Inan C. From the Local to the Global: The Politics of Globalization. URL: <https://carnegieeurope.eu/2022/02/17/from-local-to-global-politics-of-globalization-pub-86310> (дата звернення: 17.04.2022).

References:

1. Zelinsjka O. M. (2019) Sutnistj ta problemy rozvytku mizhnarodnoji ekonomichnoji integraciji [The essence and problems of development of international economic integration]. *Ekonomichnyj forum*, no. 4, pp. 19–25. (in Ukrainian)
2. Zhukov S. A. (2014) Ghlobalizacija jak suchasnyj i perspektivnyj proces rozvytku svitovogho ghospodarstva ta mizhnarodnykh ekonomichnykh vidnosyn [Globalization as a modern and promising process of development of the world economy and international economic relations]. *Naukovyj visnyk Uzhghorodskjogho universytetu. Serija Ekonomika*, vol. 3 (44), pp. 199–201. (in Ukrainian)
3. Sidenko S. V. Transformaciji strategijj TNK v umovakh ghlobalizaciji [Transformations of TNC strategies in the conditions of glocalization]. Available at: journals.iir.kiev.ua/index.php/ec_n/article/view/3728 (accessed: 15.04.2022). (in Ukrainian)
4. Bryant C. R. & Javalgi, R. G. (2016) Global economic integration in developing countries: The role of corruption and human capital investment. *Journal of Business Ethics*, vol. 136(3), pp. 437–450. doi: 10.1007/s10551-014-2490-3. (in English)
5. Kenton W. Economic Integration (2022). Available at: <https://www.investopedia.com/terms/e/economic-integration.asp> (accessed: 09.04.2022). (in English)
6. Heimberger Ph. (2020) Measuring globalization: a new database on economic openness. Available at: <https://wiiw.ac.at/measuring-globalisation-a-new-database-on-economic-openness-n-461.html> (accessed: 06.04.2022). (in English)
7. Ghlobalizacija ta reghionalizacija jak vektory rozvytku mizhnarodnykh ekonomichnykh vidnosyn: kolektivna monografija. (2018) Za red. O. A. Dovghalj, N. A. Kazakovoji [Globalization and regionalization as vectors of development of international economic relations: a collective monograph. For the order. O.A. Dovgal, N.A. Kazakova]. Kharkiv: KhNU imeni V. N. Karazina. (in Ukrainian)
8. Kobyljansjka L. M., Kajira L. Gh. (2020) Do pytanj rozvytku integracijnykh procesiv v umovakh ghlobalizaciji [On the development of integration processes in the context of globalization]. *Ekonomichnyj prostir*, no. 156, pp. 37–40. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/156-6>. (in Ukrainian)
9. Yu Huang, Yuejing Ge and Wei Hu (2019) Multiple Dynamic Mechanisms of Globalization: Alternatives to Capitalism. *Sustainability*, vol. 11, issue 19. Available at: <https://www.mdpi.com/2071-1050/11/19/5344>. DOI: 10.3390/su11195344/ (accessed: 15.04.2022). (in English)
10. Glosserman B. (2022) Balkanization is the future of the global economy. Available at: <https://www.japantimes.co.jp/opinion/2022/04/05/commentary/japan-commentary/global-economy-balkanizes> (accessed: 12.04.2022). (in English)
11. Erixon F. (2018) The Economic Benefits of Globalization for Business and Consumers. Published January. Available at: <https://ecipe.org/publications/the-economic-benefits-of-globalization-for-business-and-consumers/> (accessed: 26.03.2022). (in English)

12. Posen A. S. (2022) The End of Globalization? What Russia's War in Ukraine Means for the World Economy. Available at: <https://www.foreignaffairs.com/articles/world/2022-03-17/end-globalization> (accessed: 21.03.2022). (in English)
13. Pologeorgis N. A. (2019) How Globalization Affects Developed Countries. Available at: <https://www.studocu.com/en-ca/document/concordia-university/refining-academic-english-skills/esl-204-5-how-globalization-affects-developed-countries/17538574> (accessed: 20.03.2022). (in English)
14. Tooze A. (2022) Ukraine's War Has Already Changed the World's Economy. Available at: <https://foreignpolicy.com/2022/04/05/ukraine-russia-war-world-economy> (accessed: 15.04.2022). (in English)
15. International Monetary Fund. (2000). Globalization: Threat or Opportunity? Issues Brief. Available at: <https://www.imf.org/external/np/exr/ib/2000/041200to.htm> (accessed: 24.03.2022). (in English)
16. Globalization: Definition, Benefits, Effects, Examples – What is Globalization? (2020). Available at: <https://youmatter.world/en/definition/definitions-globalization-definition-benefits-effects-examples> (accessed: 28.03.2022). (in English)
17. Economic globalization (2021) Information provided by Congressional Research Service, IF11016. Available at: <https://www.wita.org/ustrade/basics-of-trade/economic-globalization> (accessed: 26.03.2022). (in English)
18. Rodrik D. (2000) How far will international economic integration go? *Journal of Economic Perspective*, vol. 14, no. 1, pp. 177–186. DOI: 10.1257/jep.14.1.177. (in English)
19. Smerichevs'kyj S. F., Polous O. V. (2018) Transformacija ekonomichnykh procesiv v konteksti globalizacijnykh zrushenj [Transformation of economic processes in the context of globalization]. *Naukovyj visnyk Uzhgorod's'kogo nacional'nogo universytetu. Serija: Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove gospodarstvo*, no. 22, chastyna 2. pp. 142–148. (in Ukrainian)
20. Subasat T. (2008) What is Globalisation and What Is Not?: A Historical Perspective. *Political Economy Perspective*, Working Paper #08/01/ Available at: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/6202221> (accessed: 29.03.2022). (in English)
21. Instytutsiini transformatsii sotsialno-ekonomichnoi systemy Ukrainy: monohrafiia. (2015) Za red. chl-kor. NAN Ukrainy Hrytsenka A. A [Institutional transformations of the socio-economic system of Ukraine: monograph. For the order. Corresponding Member NAS of Ukraine Hrytsenko A.A.]. Kyiv: DU «Instytut ekonomiky ta prohnozuvannia NAN Ukrainy». (in Ukrainian)
22. Ulgen C., Inan C. (2022) From the Local to the Global: The Politics of Globalization. Available at: <https://carnegieeurope.eu/2022/02/17/from-local-to-global-politics-of-globalization-pub-86310> (accessed: 17.04.2022). (in English)